

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích rozhodl samosoudcem Alešem Korejtkem ve věci

žalobce: **D. B.**
zastoupen soudem ustanoveným zástupcem **Vilémem Vinopalem**,
advokátem, Bratranců Veverkových 396, 530 02 Pardubice,

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**,
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 12. 2021, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

Vymezení věci

1. Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení ze dne 14. 12. 2021, č. j. X, byly podle § 90 odst. 5 zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též „správní řád“), zamítnuty námitky žalobce proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 13. 9. 2021, č. j. X, jímž Česká správa sociálního zabezpečení zamítla

žádost žalobce o invalidní důchod pro nesplnění podmínek § 38 písm. a) zák. č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v rozhodném znění (dále též „zákon o důchodovém pojištění“).

2. Žalovaná v odůvodnění rozhodnutí ze dne 13. 9. 2021, č. j. X, připomněla, že pojištěnec má dle § 38 zákona o důchodovém pojištění nárok na invalidní důchod, jestliže nedosáhl věku 65 let a stal se a) invalidním a získal potřebnou dobu pojištění, pokud nesplnil ke dni vzniku invalidity podmínky nároku na starobní důchod podle § 29, popřípadě, byl-li přiznán starobní důchod podle § 31, pokud nedosáhl důchodového věku, nebo b) invalidním následkem pracovního úrazu. Podle žalované je sice žalobce dle posudků o zdravotním stavu od 13. 5. 2021 invalidní (pokles pracovní schopnosti žalobce dle žalované činí 40 %, jedná se tedy o invaliditu I. stupně), nicméně žalobce nesplnil druhou zákonem stanovenou podmínku pro vznik nároku na invalidní důchod, neboť nezískal potřebnou dobu pojištění.
3. Dle § 40 odst. 1 písm. f) zákona o důchodovém pojištění činí potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod u pojištěnce ve věku nad 28 let pět roků. Dle § 40 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění se potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod zjišťuje z období před vznikem invalidity a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z posledních deseti let před vznikem invalidity. U pojištěnce staršího 38 let se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity; potřebná doba pojištění přitom činí 10 roků. Žalobce je muž narozený v roce 1979, tedy jde o pojištěnce, který v roce 2021 dosáhl 42 let svého věku. Lze tedy posoudit získání potřebné doby pojištění pěti roků v posledních deseti letech před vznikem invalidity i získání potřebné doby pojištění deseti roků v posledních dvaceti letech před vznikem invalidity. Žalovaná stanovila první rozhodné období od 13. 5. 2001 do 12. 5. 2021, v němž však žalobce získal pouze 1 rok doby pojištění místo potřebných 10 roků. Dále žalovaná stanovila druhé rozhodné období od 13. 5. 2011 do 12. 5. 2021, ve kterém žalobce získal rovněž pouze 1 rok doby pojištění místo potřebných 5 roků. Žalovaná totiž zjistila, že žalobce jen studoval a byl veden v evidenci úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání, nebylo doloženo, že by pracoval. Žalovaná konkrétně do celkové doby pojištění i do rozhodných období pro vznik nároku na invalidní důchod prvního stupně započítala dobu do 18 let (Střední škola integrovaná Pardubice od 1. 9. 1994 do 31. 12. 1995), dobu studia (Střední škola integrovaná Pardubice od 18. 8. 1997 do 10. 12. 1997) a dobu, po kterou byl žalobce evidován jako uchazeč o zaměstnání s hmotným zabezpečením (od 17. 12. 1997 do 8. 7. 1998) a bez podpory v nezaměstnanosti (v období od 13. 5. 2020 do 12. 5. 2021) v počtu 365 dnů. Po datu 31. 12. 1995 byl žalobce dle žalované veden v evidenci úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání bez pobírání podpory v nezaměstnanosti či podpory při rekvalifikaci ještě v období od 9. 7. 1998 do 4. 6. 2000, od 26. 6. 2000 do 22. 2. 2009, od 31. 8. 2009 do 21. 2. 2010, od 26. 8. 2010 do 6. 10. 2019 a od 7. 1. 2020 do 12. 5. 2020. Tuto dobu žalovaná již žalobci nezapočetla do celkové doby pojištění ani do uvedeného rozhodného období, protože přesahuje zákonem stanovený 1 rok této náhradní doby pojištění. Zákon o důchodovém pojištění totiž v § 5 odst. 2 písm. a) omezuje zápočet doby v evidenci úřadu práce, kdy účastník řízení nepobírá podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci, nejvýše na 1 rok před dovršením věku 55 let.

II.

Žaloba a vyjádření žalované

4. Proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 12. 2021, č. j. X, podal žalobce žalobu. V žalobě žalobce potvrdil, že od ukončení studia na střední škole skutečně nikdy nepracoval, „*evidoval se na úřadu práce*“ a „*tam je evidován fakticky nepřetržitě až do současnosti*“. Žalobce v této souvislosti zdůraznil, že se zaměstnání snažil nalézt, absolvoval „*všechny úřadem práce navržené rekvalifikační kurzy*“, „*zajímal se o všechna pracovní místa, která mu úřad práce nabídl*“, ale „*žádný zaměstnavatel, u kterého se hlásil o práci, o něho neměl zájem*“. Vzdor výše uvedenému však žalobce obecně namítl, že „*tvrzení o nedostatečné době pojištění odporuje skutečnosti, dobrým mravům i spravedlnosti*“. Dále žalobce nesouhlasil s posouzením svého zdravotního stavu, když dle jeho názoru jeho zdravotní stav odpovídá invaliditě vyššího stupně. Nadto dle žalobce nebylo správně určeno datum vzniku invalidity. Žalobce se domnívá, že je invalidní „*minimálně od března 2018*“. Z výše uvedených důvodů by dle názoru žalobce mělo být žalobou napadené rozhodnutí zrušeno a věc by měla být žalované vrácena k dalšímu řízení.
5. Žalovaná ve vyjádření k žalobě [jež není třeba podrobně rekapitulovat, neboť jeho obsah účastníci znají, nadto v řízení byla žalovaná úspěšná, přičemž v odůvodnění rozsudku je třeba vypořádat základní námitky toho účastníka, kterému soud za pravdu nedal; ostatně rozhodnutí soudu je primárně reakcí na žalobní námitky, teprve až v druhé řadě - a pouze tehdy, je-li to pro vyjasnění stěžejních otázek nezbytné - případně může reagovat i na vyjádření k žalobě (srov. shodně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 6. 2021, č. j. 10 Afs 405/2020 – 41, bod 9)] setrvala na závěrech obsažených v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí, které je dle jejího názoru věcně správné a zákonné, a navrhla, aby soud žalobu zamítl.

III.

Posouzení věci soudem

6. Soud přezkoumal v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále též „s. ř. s.“) žalobou napadené rozhodnutí a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
7. Podle § 26 zákona o důchodovém pojištění se za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav pro účely tohoto zákona považuje zdravotní stav, který omezuje tělesné, smyslové nebo duševní schopnosti pojištěnce významné pro jeho pracovní schopnost, pokud tento zdravotní stav trvá déle než 1 rok nebo podle poznatků lékařské vědy lze předpokládat, že bude trvat déle než 1 rok. Podle § 38 zákona o důchodovém pojištění má pojištěnec nárok na invalidní důchod, jestliže nedosáhl věku 65 let nebo důchodového věku, je-li důchodový věk vyšší než 65 let, a stal se
 - a) invalidním a získal potřebnou dobu pojištění, pokud nesplnil ke dni vzniku invalidity podmínky nároku na starobní důchod podle § 29, popřípadě, byl-li přiznán starobní důchod podle § 31, pokud nedosáhl důchodového věku, nebo
 - b) invalidním následkem pracovního úrazu.
8. Podle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění je pojištěnec invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti

nejméně o 35 %. Podle § 39 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla

- a) nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně,
- b) nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně,
- c) nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně.

9. Podle § 39 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění platí, že při určování poklesu pracovní schopnosti se vychází ze zdravotního stavu pojištěnce doloženého výsledky funkčních vyšetření; přitom se bere v úvahu, a) zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, b) zda se jedná o stabilizovaný zdravotní stav, c) zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován, d) schopnost rekvalifikace pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonával, e) schopnost využití zachované pracovní schopnosti v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 35 % a nejvíce o 69 %, f) v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % též to, zda je pojištěnec schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.
10. Podle § 40 odst. 1, 2, 3 zákona o důchodovém pojištění potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod činí u pojištěnce ve věku a) do 20 let méně než jeden rok, b) od 20 let do 22 let jeden rok, c) od 22 let do 24 let dva roky, d) od 24 let do 26 let tři roky, e) od 26 let do 28 let čtyři roky a f) nad 28 let pět roků (odst. 1). Potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod se zjišťuje z období před vznikem invalidity, a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z posledních deseti roků před vznikem invalidity. U pojištěnce staršího 38 let se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity; potřebná doba pojištění činí přitom 10 roků. Podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v kterémkoliv období deseti roků dokončeném po vzniku invalidity; u pojištěnce mladšího 24 let činí přitom potřebná doba pojištění dva roky (odst. 2). Pro účely splnění podmínky potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se za dobu pojištění považuje též doba účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 2 písm. a) a dále doba studia na střední nebo vysoké škole v České republice, a to před dosažením 18 let věku, nejdříve však po ukončení povinné školní docházky, a po dosažení věku 18 let po dobu prvních 6 let tohoto studia. Ustanovení § 12 odst. 1 věty druhé platí zde přiměřeně (odst. 3)
11. Podle § 5 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění jsou při splnění podmínek stanovených v tomto zákoně účastny dále osoby vedené v evidenci Úřadu práce České republiky - krajské pobočky, popřípadě pobočky pro hlavní město Prahu (dále jen „krajská pobočka Úřadu práce“) jako uchazeči o zaměstnání po dobu, po kterou jim náleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci, a v rozsahu nejvýše 3 let též po dobu, po kterou jim tato podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci nenáleží, s tím, že tato doba 3 let se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod, doba, po kterou podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci nenáležela před dosažením věku 55 let, se do ní započítává v rozsahu nejvýše 1 roku, a nezapočítává se do ní jiná náhradní doba pojištění nebo doba pojištění, které se kryjí s dobou, po kterou je osoba vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání; za dobu, po kterou náleží podpora v nezaměstnanosti, se přitom považuje též doba, po kterou se podpora v nezaměstnanosti neposkytuje z důvodu,

že osobě vedené v evidenci uchazečů o zaměstnání přísluší odstupné, odbytné nebo odchodné.

12. Posouzení míry poklesu pracovní schopnosti a stanovení dne vzniku invalidity je otázkou odbornou, medicínskou (důchod je podmíněný dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem), a rozhodnutí soudu tak závisí především na odborném lékařském posouzení. Správní soud si proto nemůže učinit úsudek o této otázce sám. Podle § 4 odst. 2 zák. č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zák. č. 582/1991 Sb.“), posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tímto účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Posudkové komise jsou oprávněny posoudit pokles pracovní schopnosti a zaujmout posudkové závěry o invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku. Posudkové řízení je specifickou formou správní činnosti (srov. § 16a zák. č. 582/1991 Sb.) spočívající v posouzení zdravotního stavu občana a některých důsledků z něj vyplývajících pro oblast sociálního zabezpečení a důchodového pojištění. Jde o postup posudkového orgánu, jehož hlavním obsahem je posudková činnost, která předpokládá vedle odborných lékařských znalostí též znalosti z oboru posudkového lékařství.
13. Z důvodů shora popsaných soud ve věci provedl důkaz posudkem Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, pracoviště v Hradci Králové (dále též „PK MPSV“ či „posudková komise“), ve smyslu § 4 odst. 2 zák. č. 582/1991 Sb. Posudek byl vypracován dne 9. 6. 2022 a byl čten při jednání soudu dne 17. 8. 2022.
14. PK MPSV zpracovala posudek v řádném složení (opak ostatně nebyl účastníky namítán). Posudková komise měla k dispozici kompletní posudkovou dokumentaci obsahující celou řadu odborných lékařských nálezů. PK MPSV tudíž měla dostatečné množství aktuálních podkladů k tomu, aby se objektivně vyjádřila k rozsahu a k intenzitě zdravotních postižení, jimiž žalobce ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí trpěl.
15. PK MPSV konstatovala, že se v případě žalobce jedná se o 42 letého muže s výučním listem v evidenci úřadu práce. PK MPSV dále uvedla, že nebylo doloženo, že by žalobce někdy vykonával výdělečnou činnost v rámci důchodového pojištění. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti žalobce považuje PK MPSV astma bronchiale perzistující, ve sledování a léčbě od roku 2017, se zhoršením v čase, od 9. 7. 2020 není pod kontrolou léčby.
16. Od data 16. 1. 2018 do 8. 7. 2020 stanovila PK MPSV procentní míru poklesu pracovní schopnosti žalobce podle kapitoly X oddílu B položky 3c přílohy k vyhl. č. 359/2009 Sb., ve znění platném v době vydání napadeného rozhodnutí, na 50 %. Po funkční stránce se jednalo od astma pod nedostatečnou kontrolou. Při tomto zdravotním postižení byl žalobce schopen vykonávat výdělečnou činnost jen s podstatně nižšími nároky na tělesné schopnosti a v podstatně menším rozsahu a intenzitě.
17. Od data 9. 7. 2020 k datu vydání napadeného rozhodnutí stanovila PK MPSV procentní míru poklesu pracovní schopnosti žalobce podle kapitoly X oddílu B položky 3d přílohy k vyhl. č. 359/2009 Sb., ve znění platném v době vydání napadeného rozhodnutí, na 70 %. Po funkční stránce se jedná o obtížné léčitelné astma (OLA), tj. těžké perzistující astma bronchiale, které není pod kontrolou léčby.

18. Výše uvedený posudkový závěr, který PK MPSV v posudku přesvědčivě odůvodnila, bez výhrad účastníci řízení akceptovali. I přes dílčí korekci skutkového stavu (dle PK MPSV totiž invalidita žalobce nevznikla dne 13. 5. 2021, nýbrž již 16. 1. 2018, nadto se od 9. 7. 2020 jednalo o invaliditu třetího stupně) však žaloba důvodná není, neboť v důsledku soudem zjištěného pochybení nedošlo k zásahu do veřejných subjektivních práv žalobce (§ 2 s. ř. s.), jelikož vedle invalidity musí žalobce k získání nároku na invalidní důchod současně prokázat, že získal potřebnou dobu pojištění. To ovšem žalobce neprokázal (ostatně ani netvrdil, že by žalovaná neevidovala všechny jeho doby pojištění, naopak potvrdil, že od ukončení studia na střední škole skutečně nikdy nepracoval, „*evidoval se na úřadu práce*“ a „*tam je evidován fakticky nepřetržitě až do současnosti*“), a proto důvod, o nějž žalovaná opřela výrok žalobou napadeného rozhodnutí (žalobce nezískal zákonem vyžadovanou dobu pojištění), obстоjí, když podmínku získání potřebné doby pojištění [§ 40 odst. 1 písm. f) ve spojení s § 40 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění] by žalobce nesplnil ani za předpokladu, že by jeho invalidita vznikla již dne 16. 1. 2018 (srov. shodně např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 9. 2015, č. j. 8 Ads 58/2015-67, bod 14), a to z následujících důvodů:
19. Jak již soud zdůraznil, žalobce netvrdil, že by žalovaná neevidovala všechny jím získané doby pojištění. Již vůbec pak existenci jiných než žalovanou evidovaných dob pojištění ničím nedokládá (k povinnosti žadatele o důchod tvrdit a prokazovat doby pojištění srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 9. 2019, č. j. 4 Ads 175/2019 – 46, bod 12 a judikaturu tam citovanou). Přitom platí (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 2. 2012, č. j. 3 Ads 168/2011 – 54), že je-li „*účastník v řízení o přiznání důchodu toho názoru, že mu nějaká doba pojištění (zaměstnání) není započtena, měl by své tvrzení doložit příslušnými doklady nebo k prokázání tvrzené skutečnosti alespoň navrhnout důkazy*“. Neprokáže-li žalobce potřebnou dobu pojištění pro nárok na invalidní důchod a tato doba nevyplývá ani z dávkového spisu, je žaloba proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o invalidní důchod nedůvodná (srov. shodně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2008, č. j. 6 Ads 88/2007 – 75).
20. Žalobce pouze nesouhlasil „*s tvrzením o nedostatečné době pojištění*“, aniž by uvedl, z jakých skutkových a právních důvodů tento závěr žalované neobstojí. Nejedná se tak o žalobní bod ve smyslu § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.¹, neboť za žalobní (či kasační) námitku nelze dle

¹ Dle § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. je žalobce povinen v žalobě vytyčit žalobní body, ze kterých musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje napadené rozhodnutí za nezákonné či nicotné. Ustanovení § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. tak žalobci ukládá povinnost uvést v žalobě konkrétní (tj. ve vztahu k žalobci a k projednávané věci individualizovanou) skutková tvrzení doprovázená (v témže smyslu) konkrétní právní argumentací, aby bylo zcela zřejmé, z jakých důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné (srov. k tomu obdobné závěry vyslovené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2004, č. j. 4 Azs 149/2004-52, zveřejněném pod číslem 488/2005 Sb. NSS; ze starší judikatury viz např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 1. 1993, č. j. 6 A 85/92-5). Líčení skutkových okolností v žalobě proti rozhodnutí správního orgánu přitom nemůže být toliko typovou charakteristikou určitých „obvyklých“ nezákonností, k nimž při vyřizování věcí určitého druhu může docházet, nýbrž zcela jasně individualizovaným, a tedy od charakteristiky jiných konkrétních skutkových dějů či okolností jednoznačně odlišitelným popisem. Žalobce je též povinen vylíčit, jakých konkrétních nezákonných kroků, postupů, úkonů, úvah, hodnocení či závěrů se měl správní orgán vůči němu dopustit v procesu vydání napadeného rozhodnutí či přímo rozhodnutím samotným, a rovněž je povinen ozřejmit svůj právní náhled na to, proč se má jednat o nezákonnosti. Právní náhled na věc se přitom nemůže spokojit toliko s obecnými odkazy na určitá ustanovení zákona (či dokonce jen na zákon jako takový) bez souvislosti se skutkovými výtkami. Ani pouhá parafráze textu zákona či jeho citace není žalobním bodem (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního

Nejvyššího správního soudu považovat pouhou negaci řádně odůvodněného závěru správního orgánu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 2. 2019, č. j. 5 Afs 126/2017 - 43, bod 50). Soud přesto uvádí, že žalovaná do celkové doby pojištění i do rozhodných období pro vznik nároku na invalidní důchod prvního stupně započítala dobu do 18 let (Střední škola integrovaná Pardubice od 1. 9. 1994 do 31. 12. 1995), dobu studia (Střední škola integrovaná Pardubice od 18. 8. 1997 do 10. 12. 1997) a dobu, po kterou byl žalobce evidován jako uchazeč o zaměstnání s hmotným zabezpečením (od 17. 12. 1997 do 8. 7. 1998) a bez podpory v nezaměstnanosti (v období od 13. 5. 2020 do 12. 5. 2021) v počtu 365 dnů. Po datu 31. 12. 1995 byl žalobce dle žalované veden v evidenci úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání bez pobírání podpory v nezaměstnanosti či podpory při rekvalifikaci ještě v období od 9. 7. 1998 do 4. 6. 2000, od 26. 6. 2000 do 22. 2. 2009, od 31. 8. 2009 do 21. 2. 2010, od 26. 8. 2010 do 6. 10. 2019 a od 7. 1. 2020 do 12. 5. 2020. Výše uvedená skutková zjištění žalované žalobce v žalobě žádnou konkrétní žalobní námitkou nezpochybnil.

21. V důsledku posunu data vzniku invalidity na 16. 1. 2018 by sice došlo k posunu hranic obou rozhodných období (§ 40 odst. 1, 2 zákona o důchodovém pojištění), nicméně žalobce by ani tak nezískal potřebnou dobu pojištění. V případě prvního rozhodného období (16. 1. 1998 až 15. 1. 2018) by žalobce získal „nově“ pouze 174 dnů pojištění (od 16. 1. 1998 až 8. 7. 1998), celkem by tedy získal 1 rok a 174 dnů pojištění z potřebných 10 let pojištění. V případě druhého rozhodného období (od 16. 1. 2008 do 15. 1. 2018), by žalobce žádnou „novou“ dobu pojištění nezískal, celkem by tedy získal pouze 1 rok pojištění z potřebných 5 roků. Z výše uvedených důvodů je závěr žalované, že žalobce nesplnil podmínku získání potřebné doby pojištění v rozhodném období pro vznik nároku na invalidní důchod, správný a výrok žalobou napadeného rozhodnutí obстоjí. Nesouhlas žalobce „s tvrzením o nedostatečné době pojištění“ tedy důvodný není (zvláště když žalobce v žalobě netvrdil existenci jiných než žalovanou evidovaných dob pojištění).
22. K poukazu žalobce na „spravedlnost“ a „dobré mravy“ soud uvádí, že důchodové pojištění je ze strany poskytovatele (státu) systémem pojistným [byť s jistými zaopatřovacími prvky (srov. např. institut tzv. náhradních dob pojištění či tzv. invaliditu z mládí)] a ze strany osob krytých tímto systémem pak systémem příspěvkovým (v podrobnostech viz např. Veselý, J., a kolektiv, Právo sociálního zabezpečení. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2013, s. 77 a násl.). Tzn., že jednou z podmínek (nutno dodat, že se jedná o podmínku legitimní) vzniku nároku na dávku z tohoto systému je (mimo jiné) to, aby pojištěnec do systému po zákonem stanovenou dobu přispíval [podílel se na jeho financování (princip participace a zásluhovosti)] – tedy aby získal (slovy zákona) potřebnou dobu pojištění.
23. Podmínka potřebné doby pojištění přitom není protiústavní (není zde rozpor ani s čl. 30 odst. 1 Listiny), a pokud na jejím splnění žalovaná trvá, nepostupuje protiústavně (a nezákonně) a nezasahuje do ústavně zaručených práv žalobce. Z judikatury Ústavního soudu lze seznat, že Ústavní soud plně akceptuje skutečnost, že systém důchodového pojištění je systémem založeným na pojistných principech. V nálezu ze dne 23. 3. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 8/07, Ústavní soud připomněl, že i v oblasti sociálního zabezpečení se při

soudu ze dne 28. 5. 2007, č. j. 8 As 43/2006 – 74, rozsudek téhož soudu ze dne 24. 7. 2014, č. j. 7 As 130/2013 – 29, z poslední doby pak zejména rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 3. 2015, č. j. 6 Afs 3/2015 – 29, body 8 a 9, ze dne 15. 8. 2019, č. j. 3 Azs 213/2019 – 21, body 14 a 15, a ze dne 14. 8. 2019, č. j. 8 As 153/2019 – 39, bod 12).

aplikaci pojistného jedná o právní institut pojištění, neboť odráží právní situaci, v níž občan přenáší své riziko za úplatu na jiný subjekt a tento subjekt toto riziko přejímá a je zavázán k určitým plněním. Také v nálezu ze dne 12. 12. 2000, sp. zn. II. ÚS 376/2000, Ústavní soud uvedl, že v případě předpisů sociálního zabezpečení, resp. důchodového pojištění není možné použít rozšiřující výklad právních předpisů.

Nárok na dávku důchodového pojištění je možné přiznat jen tehdy, jsou-li splněny všechny zákonem stanovené podmínky. Rozšiřující výklad zákonných podmínek vzniku nároku by byl v rozporu se zájmy ostatních pojištěnců. Tyto závěry Ústavního soudu pak převzal i Nejvyšší správní soud (srov. např. rozsudek ze dne 15. 2. 2017, č. j. 2 Ads 156/2016 – 36, bod 17).

24. Čekací doby jsou tradičním institutem důchodového pojištění. Vyjadřují zájem na tom, aby právní vztah trval určitou dobu a až poté se otevíral nárok na určité plnění. Účelem čekacích dob je tedy zajištění finanční rovnováhy systému: nárok na dávku nevznikne, aniž by účastník do systému v požadované míře přispěl. Jestliže čekací doba stanovená zákonem č. 155/1995 Sb. není iracionálně vysoká či neproporcionální rozsahu v úvahu přicházejících dávek ze systému (což není), nelze ji považovat za ústavně nekonformní (srov. shodně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 8. 2012, č. j. 3 Ads 46/2012 – 19, a na něj navazující usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2013, sp. zn. I. ÚS 4128/12).
25. Připomenout je možno i rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 18. 1. 2012, č. j. 42 Ad 28/2011 – 46, v jehož odůvodnění Krajský soud v Praze vysvětlil, že současný systém důchodového zabezpečení je v podstatě státem provozovaný systém životního pojištění, z něž se po splnění určených podmínek vyplácí pojistné plnění v podobě opakovaných měsíčních dávek. Jako takový je tento systém principiálně založen na solidaritě, a to solidaritě mezi osobami, které do systému přispívaly, avšak výplaty pojistného plnění se nedožijí, popř. toto plnění pobírají pouze krátkou dobu, s osobami dlouhověkými, které ze systému budou v důchodových dávkách čerpat více, než sami do něj přispěly. K zajištění vyrovnanosti systému je nezbytné provedení náročných pojistně - matematických kalkulací s využitím statistických údajů o průměrné době dožití a věkové struktuře obyvatelstva, jež jsou následně východiskem pro dílčí úpravy parametrů důchodového systému. Jedním z parametrů pojistného systému je vždy i minimální doba pojištění, z níž vyplývá, že dávka bude vyplácena pouze tomu účastníku pojistného systému, který do něj přispíval alespoň určitou dobu. Je výrazem principu zásluhovosti, který k důchodovému pojištění neoddělitelně patří stejně jako konkurující princip mezi příjmové solidarity projevující se nivelizací důchodů. Cílem tohoto omezení je limitovat počet osob, které ze systému budou čerpat více, než do něj přispívaly. Toto opatření je podle soudu pro zajištění finanční stability důchodového systému vhodné a s ohledem na možný rozsah čerpaných dávek není nepřiměřené. Navíc lze upozornit na to, že pokud by tato hranice stanovena nebyla, mohlo by dojít k extrémnímu zvýhodnění ekonomicky neaktivních nebo málo aktivních účastníků a k diskriminaci osob přispívajících do systému dlouhodobě.
26. Z výše uvedeného nelze hodnotit postup žalované, která žádost žalobce o invalidní důchod zamítla s odůvodněním, že žalobce nesplnil jednu z podmínek pro vznik nároku na invalidní důchod (nezískal potřebnou dobu pojištění), jako „nemravný“ či „nespravedlivý“. Jak již totiž bylo zdůrazněno výše, nárok na dávku důchodového pojištění je možné přiznat jen tehdy, jsou-li splněny všechny zákonem stanovené podmínky. Rozšiřující

výklad zákonných podmínek vzniku nároku by byl v rozporu se zájmy ostatních pojištěnců (viz shora zmiňovaný nálezn Ústavního soudu ze dne 12. 12. 2000, sp. zn. II. ÚS 376/2000).

27. Závěrem soud zdůrazňuje, že skutečnost, že žalobci nevznikl nárok na dávku ze systému důchodového pojištění, neznamená, že zůstane bez pomoci státu. Žalobce může využít jiných subsystémů sociálního zabezpečení – např. systému státní sociální podpory (zák. č. 117/1995 Sb.), systému pomoci v hmotné nouzi (zák. č. 111/2006 Sb.; viz příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc apod.), dávek pro osoby se zdravotním postižením (zák. č. 329/2011 Sb.) či systému sociálních služeb (zák. č. 108/2006 Sb.).

IV.

Závěr a náklady řízení

28. Soud tedy shrnuje, že žaloba nebyla důvodná, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl (výrok I). O náhradě nákladů řízení soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1, 2 s. ř. s. (výrok II). Žalobce nebyl v tomto řízení procesně úspěšný a žalovaná ze zákona nemá právo na náhradu nákladů řízení. Proto soud vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení.
29. O odměně a o náhradě hotových výdajů soudem ustanoveného zástupce žalobce rozhodne soud samostatným usnesením.

Poučení:

Rozsudek, který byl doručen účastníkům, je v právní moci.

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost (mimořádný opravný prostředek) ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Pardubice 17. srpna 2022

Aleš Korejtko v. r.
samosoudce